

EVANGELIKUS ÓRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Megjelenik hetenkint egy iven.
Kéziratokat, előfizetési díjakat, hirdetések szövegét és díját a szerkesztő-kiadó címére kell küldeni.

FELELŐS SZERKESZTŐ-KIADÓ:
GEDULY HENRIK evang. lelkész,
NYIREGYHÁZA.

A lap ára: Egész évre 12 K
Félévre 6 K
Negyedévre 3 K
Egyes szám ára 40 fillér.
* Hirdetés ára oldalanként 40 korona. *

TARTALOM-JEGYZÉK: **Vezércikk.** A munka nagyhete. I. Az »Országos Ref. Lelkészegetesület« közgyűlése. *Lukács.* II. Az »Országos Vallásegynlőségi Szövetség« közgyűlése. — **Tárca.** Gondolatok. Perczelné könyvéből. *D. L.* (Folyt. köv.) — **Bélelet.** — Pályázatok. — Hirdetés.

A munka nagyhete.

Lelkünk meglegedésével, bizonyos jóleső megnyugvással, nem csekély önérzettel s a jobb jövőbe vetett reménnyel szemléltük a lefolyt hét folyamán protestáns egyházi közéletünkben felmerült jelenségeket. — A *Zsilinszky* szíveket megrázó, minden józan elmét foglalkoztató riadója után jobb és balfelől megindult élénk eszmecseréből egyre jobban kidomborodott s a ref. és evang. részről unisono megnyilvánult üdvözlétekből egyre határozottabban alakult ki az a meggyőződés, hogy a fekete reakció ellen sorompóba kell lépnie minden hű protestánsnak s e haza boldog jövőjét féltő minden hű magyarnak! Ezt a hangulatteljes közállapotot még mélyebben megindokolta a gondolkodó lelkek előtt *gróf Tisza István* pápai beszéde, amelynek éle senki ellen nem fordult, amelynek célgondolata harcot nem hirdetett, de a defensiva terén annál felejtethetlenebb szolgálatot tett e haza minden, a klerikalizmus aklán kívül álló fiának. A *tettek protestantismusa* kezdett már ébredezni évtizedes álmából. Egyelőre csak beszédek alakjában. Majd valóságos cselekedetekkel is. — Gyors egymásutánban jöttek az alaposabbnál alaposabb fejtegetések a „*Ne temere*“ *jogtalan túlkapásai felől*; e fejtegetésekkel kapcsolatosan lehullott a lepel a klerikalizmus ország-és békerontó törekvéseiről; nem sokkal azután az evangéliumi szeretet jelében összeült Kiskörösön az „*Evang. Gyámintézet*“ és „*Luther-Társaság*“, hogy Isten országa ügyét szóval és tettel zajtalan csendben, de annál nagyobb sikerrel vigye előre. Majd az „*Országos Református Lelkészegetesület*“ bontotta ki a cselekvés zászlaját önérzetesen, higgadtan, de imponáló méltósággal ország-világ előtt, hogy felírja reá a protestáns népért, a reform. lelkeszi karért és a nagy protestáns eszmék

igazaiért vívandó küzdelem jeligéit. Azután az „*Országos Vallásegynlőségi Szövetség*“ tartotta meg Pestvármegye történelmileg nevezetes dísztermében véglegesen alakuló, szervezkedő közgyűlését s hívja fel immár tömörülésre a hazai társadalom mindazon elemeit, akik és amelyek elérkezettnek látják az időt az előrenyomuló reakció ellenében intézmények szervezése útján is biztosítani a bevett vallásfelekezetek közjogi és anyagi helyzetének egyenlőségét. Majd a „*Prot. Irodalmi Társaság*“, a „*Kálvin-Szövetség*“, az „*Evang. Egyház Egyetemes Közgyűlése*“ következnek a soron — s nekünk úgy tetszik, a *munka nagyhete* mindezekkel még csak kezdetét vette, — felebredt protestáns önérzet még csak ezután indul el hódító körútjára e sok balga szellemi befolyás nyugét hordozó országban.

Rajta csak! Tovább előre! Mennél intenzívebben vesszük ki részünket a közös munkából, annál inkább gyarapszik bennünk a lelkesedés tüze további munkára! A hazai protestantizmus eddig csak fél munkát végzett. Csak saját körén belül táplálta az evangéliumi eszmények igazságainak Veszta-lángját. — Tovább! Tovább! A lángot táplálni kell úgyis, hogy mások is lássák, s a különböző sötétségek mélyén didergő szellemek megkívánják és megszeressék e szent tűz melengető lángjait. Egymással való érintkezéseink, gyakori találkozásaink, a kölcsönös megértés útját egyengetik s a nagy elhatározások kapuját nyitják meg. A megkezdett úton tovább haladva, hisszük célhoz érünk s akkor a diadal nem a miénk lesz, de az Úré, aki alkalmas eszközökül választott ki minket, — és boldogságunk sem lesz csak egyházi, de boldogsága lesz egyháznak, hazának! — Úgy legyen!

* * *

Tudósításaink a munka nagyhatéknak egyes eseményeiről így számolnak be:

I. Az „Országos Ref. Lelkészegyesület” közgyűlése.

A református lelkész testvérek mintegy 600-an gyűltek össze szept. hó 28-án Budapesten, hogy a II-ik országos kongresszusukat megtartsák. Szept. hó 29-én d e. 8 órakor a Kálvintéri templomban tartott istentisztelettel vezették be a kongresszust, ahol Gergely Antal mezőtúri lelkész tartott magvas beszédet s az Úr segítő és megszentelő kegyelmét kérte a tanácskozásra s annak eredményére. Majd átvonult az egész gyülekezet a budapesti újvárosháza dísztermébe, amelyet teljesen betöltött a lelkészek serege, míg a karzatokra a lelkész családok igen nagy számban megjelent hölgytagjai szorultak. Sajnosan kellett itt is tapasztalnunk, hogy a református püspöki kar teljesen távoltartotta magát e kongresszustól, mintha nem is tartoznék a lelkészi karhoz s mintha nem is ők lennének azon szellemi vezetők, felelősök, zászlóvivők, akiknek már állásuknál fogva is, de talán szellemi fölényüknél fogva is irányítani kellene a lelkészi kar egyetemet.

Nagy hálaival tartozik a ref. lelkészi kar *Dr. Balthazar Dezsőnek*, az egyesület elnökének, s ezen hálaírányát élénk kifejezést is adott a kongresszuson, — ki fáradságot nem ismerve, szívvél-lelékkel s hozzá kellő energiával és bátorsággal vezeti az egyesület ügyeit s vezette annak tanácskozásait. Bátorsága méltóan jutott kifejezésre azon magas szárnyalású, klasszikus beszámoló beszédjében is, melylyel a kongresszust megnyitotta. — Sajnos lapunk szűk volta nem engedte meg, hogy egész terjedelmében közölhessük ezt a hatalmas beszédet, rövid tartalmát s egynehány kimagasló részletét azonban itt nyújtjuk lapunk t. olvasóinak:

Legelsőben is az egyesület országos szervezésének nagy munkájáról szól, amelylyel e hatalmas szervezetet megvalósították, „melyben másfélezer magyar kálvinista lelkész egységes, önkéntes ereje védi és érvényesíti anyaszentegyházunk s hazánk érdekeit.” A közvélemény érlelését, irányítását, jogoknak védelmét és kivívását tűzte feladatául s munkásságának céljául. Ennek a szervezetnek mozgó és alkotó tényezői „nem a divatos áramlatok, üres jelszavak, egyéni hiúság viszketegje.” — „Az életnek nagyon is reális kényszere: a nélkülözés; a haboknak a párkányig nőtte: az ellenreformáció által felkorbácsolt pusztító áradat; a sebek szaggatásának folytonossága; az örvény torka és a belőle fölfelé ásitó végveszély az, ami felriasztott az állomból, ami összekényszerítette a szétszórt csoportokat, reájuk rakta a cselekvés erejének izomrostjait, megmozdította a vérkeringést, amely a szeretet szívéből veszi, hajtja a tagokba az életösztön pirosságát és a kölcsönös vonzódás melegét.”

Az elmúlt esztendőben a szervezés és erőgyűjtés nagy munkája folyt, amelyet nehezítettek s megvalósítása elé akadályokat gördítettek egyrészt az egyházi élet bizonyos körei, másrészt pedig az uralkodó politikai irányzat. „Egyházi életünk annak idején a reá nézve kedvező liberális politikai időszakban összekapcsolódott az állammal s most sem tud lemondani a belső viszonyról járó, de hallgatás és elnézés ellenszolgálatát igénylő kényelemtől, amikor az uralkodó politika éppen ellenkező sarokra fordult. Ezért kell fokozott éberséggel ügyelni egyháztársadalmi téren

egyházunk liberális közszellemére, amely a lelkiismereti szabadság és ennek ikertestvére: a magyar alkotmányos szabadság legfőbb biztosítékát képezi.”

„Még kevésbé lehet csodálni, ha az uralkodó politikai irányzat találja kellemetlennek egyesületünket, amely a maga demokratikus, liberális és nemzeti határozott programjával intézményes vétő mindazon politikai kormányzati és törvényhozási tények ellen, amelyekből a még be nem vallott, de tényleg elkövetkezett reakciós helyzet kialakult.”

A szervezés nehéz munkája mellett nem szűnt meg az egyesület figyelni a nagy egyházpolitikai mezőn felmerülő aggasztó veszedelmet, amely aggressív, provokáló módon érkezett el, „kikényszerítve bennünket békés otthonunkból a keserű küzdelem terére. — A klerikális katolikus molochja előtérbe lépett. Tisztelettel hajlunk meg az előtt a katolikus előtt, amely a Krisztusi szeretettel és világossággal átölelő egyetemességre törekszik; ebben az egyetemességben általunk mindig nagyrabecsült testvéri viszony kapcsai fűznek össze bennünket protestánsokat felvilágosult katolikus testvéreinkkel, de *annak a katolikusnak, amely istenített emberi parancsra ma is képes volna praetoriánus légiókkal Róma igája alá hajtani a szabad népeket, amelynek egyszínű világtérképe van, t. i. a fekete, . . . amely a feszületet az utca hitetlen, erkölcstelen ádázatának kockázatos provokálására, az imádságot a világosság és szabadság intézményének, a protestantizmusnak gúnyolására, sértegetésére használja fel: annak a katolikusnak ellene állunk, annak ellen-súlyozására fokozott buzgósággal, ezerszeres kötelezettség erejével fogjuk megünnepelni a lelki újjászületés negyedszázados ünnepét, mert azt a katolikusokat a haladó emberiség és haladó nemzet veszélyének tartjuk.* Egyik oldalon a fekete, másik oldalon a vörös nemzetköziség süríti az ellentéteket. — A retentő feszültségből könnyen forradalom lehet, a forradalomból rom. De a romokból épület lesz: erős és örök, a protestantizmus békés építő keze által. A vég felől bizonyosak vagyunk, de addig romlások és veszteségek gyászos sora következik. Legyenek érette felelősök azok, akiket a földi hatalom szertelen bírvágya a vallási katolicizmusról a politikai katolicizmusra tévelyített, akik ennélfogva a többi vallások tisztességteljes intézményeit is a lelki verseny nemes küzdeletről a politikai mérkőzés áldatlan lejtőjére kényszerítik. Valóban csak a lélek nélküli anyagelvűség mai fajta korában válhat hatalmassá a klerikális katolikus, amikor *az arany kereszttel lehet hódítani*, nem pedig azzal, amely szegénységet, alázatosságot, de az igazságért vértanúságot jelent.”

A kath. reakción s annak különféle irányu támadásain csak az *1848. XX. t.-cz. teljes végrehajtása s az ebből folyó secularisatio segíthet.* „E mellett a meggyőződés mellett megmaradok minden belső és külső gáncsok és üldöztetések dacára is. Ultramontán oldalról — aminek protestáns részről is érthetetlen, sajnos viszhangja kél — azt mondják, hogy a secularisatio a magántulajdon megsértése, holott a secularisatio tárgyát képező állami adományi javak az állam tulajdonába tartoznak s csak a haszonélvezetük más jogalanyé. S kérdem: vajjon az-e a magán tulajdon megsértése, ha a tulajdonos t. i. az állam érvényesíti a maga tulajdonjogát a secularisatio esetén, vagy pedig az, ha a haszonélvező a haszonélvezeti jog szűkebb körét a tulajdonjog szélesebb körére akarja abuzus útján kiterjeszteni, az autonomisták törekvése szerint? A magán tulajdon sértői nem a secularisatio,

hanem az idegen tulajdon jogra vadászó katolikus autonomia hívei.

A lelkeszi fizetésnek törvényben biztosított rendezését s a lelkeszképzés gyökeres reformálását tartja szükségesnek, hogy így a protestantismus anyagilag és szellemileg megerősödjön céljának s hivatásának megfelelően. Bátor mérséklettel párosult bölcs tanácskozássra hívja fel az egyesület tagjait s a kongresszust megnyitja,

Úgy a templomi, mint ezen megnyitó beszédet sokszorosítani határozta el a kongresszus s úgy terjeszteni. A kongresszus üdvözlő a konventet, Zsilinszky Mihályt, Antal Gábort, Gróf Dégenfeld Józsefet, Eröss Lajost, mint első püspököt, aki a lelkeszi egyesületnek tagja és Gróf Tisza Istvánt, a legutóbb elmondott pápai beszédéért. — A titkári jelentést *Dr. Ferenczy Gyula* adja elő s különösen Balthazar elnök érdemeit s munkásságát sorolja fel.

A számadás megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése szerint a múlt év bevétele 7530 kor. 57 fill. volt, kiadása pedig 5437 kor. 02 fill., maradvány 2093 kor. 55 fill.

Az egyesület elnökévé dr. Balthazar Dezső lett újra nagy lelkesedéssel megválasztva három évre, valamint a tisztikar többi tagjai és a választmány tagjai is újra választottak. A választás megejtése után egyik lelkeszi kör által beadott azon indítvány került napirendre, hogy a „Magyar Szó“-nak eddig nyilvánított erkölcsi támogatását a lelkesz-egyesület vonja meg. Egy hang ellenében elfogadták.

Az 1848. XX. t.-cz. végrehajtása és a kilátásban levő törvényjavaslatokról referál *Dr. Székely József*. Javaslatára kimondja a kongresszus, hogy követeli az 1848. XX. t.-cz. 2. §-ában kimondott tökéletes vízszonosságot és egyenlőséget s követeli a 3. §-ban biztosított egyforma segítséget, de eleve tiltakozik minden olyan kísérlet ellen, mely az 1848. XX. t.-cz. részleges végrehajtása címén bármelyik egyházat újabb előjogokhoz, anyagi kedvezményekhez akarja juttatni, s a nevezett törvény végrehajtását a bármelyik felekezeti előnyére szolgáló feltételekhez köti.

Dr. Tüdös István a »Ne temere« encyclicát ismerteti a közerkölcsiség szempontjából s azt a legnagyobb merényletnek tartja a közerkölcsiség ellen. — Javaslatára kimondja a kongresszus, hogy az encylica beleütközik a magyar tételes törvénybe, beleütközik a különféle felekezetek közötti békés egyetértésébe, beleütközik a közerkölcsiségbe s botránykönek tekintendő, a mely miatt mindazon lelkek, a kik ezen botránykö alatt nyögnek, felhivandók s felvilágosítandók, hogy ily botrányköveket felállító egyházat hagyják el s forduljanak oda, ahol a közerkölcsiség tiszta üvegén keresztül nézik a házasságot, s elfogadják még azon indítványt, hogy a határozatot a képviselőház elnökéhez nyújtja be s egy népiesen megírt ismertést fog e tárgyról terjeszteni.

Veress Jenő „A jezsuita rend recepciója“-ról szól s bőven ismerteti annak magyar hazánkban való terjesztését és kitiltását s javaslatára: tekintettel arra 1. hogy az 1773-ban Magyarországon is eltörült s az 1850-es évek abszolutizmusa alatt beszívárgott jezsuitarend sem királyi, sem országgyűlési megerősítéssel nem bír, — a mit pedig az 1715: 102 tcz. minden szerzetes rendtől megkövetel — s így itt létét is csupán a liberális egyházpolitika türelmességének köszönheti;

2. hogy a jezsuiták hazánkban jelenleg csak a római katolikus egyház vendégei és bérlői s az

egyesülési és társulási jog szabadelvű értelmezése szerint is csak magánjogi korporációt alkothatnak: — az országos ref. lelkeszgyűlés kimondja 1. hogy a nemzetünk multjában oly szomorú szerepet játszó és a felekezeti békességet állandóan fenyegető jezsuitarend esetleges törvényes bevétele: országgyűlési recepciója, közjogi korporációvá nyilvánítása, birtokszerezési joggal való felruházása és minden erre irányuló kísérlet ellen eleve is fölemeli tiltakozó szavát. II. elvárja minden tagjától, hogy tőle telhetőleg ebben a szellemben működik mind egyházi mint társadalmi téren és minden tekintetben a közéletünkben annyira elharapódzó klerikális és jezsuita szellem ellensúlyozására, megszüntetésére s igazi liberális és keresztény közszellem teremtésére törekszik.

A lelkeszi fizetésrendezés 2400 kor. és korpótlék congruális rendezése céljából a képviselőházhoz és kormányhoz kérvényt ad be és a sajtó útján mozgalmat indít. Egyidejűleg pedig a konventet is megkeresi.

Lelekesz képzés reformáról dr. Ferenczy Gyula referált s többek hozzászólása után a kongresszus a theológiának a biblia alapján való tanítása, a gyakorlati előadásokon a biblia rendszeres felolvasása és a lelkeszjelöltek internatusi nevelése mellett foglalt állást.

Az evang. szövetségbe való belépés tárgyában a következő határozatot hozta: az országos lelkeszi egyesület teljes lelkesedéssel ajánlja fel munkáját, támogatását az ev. szövetség megalakítására s annak megalakulása esetén az orsz. ev. szövetségbe egyesületi minőségben leendő belépését ezennel elhatározza.

A további tárgyalások során elhatározta még a kongresszus, hogy az internatus és az árvaház javára gyűjtő-íveket bocsát ki, továbbá a papi funkciók alkalmával viselendő ruha ügyében elfogadta a Nemes Mihály kortörténeli festőművész által tervezett és bemutatott mintát s végül az amerikai ref. lelkeszeknek az egyesülethez való csatlakozását örömmel tudomásul vette.

Bizony-bizony, ha mi evangélikus lelkeszek azt az ügybuzgalmat, egymáshoz való ragaszkodást, az ügyek iránt nyilvánult komoly lelkesedést látjuk és tapasztaljuk, amely a tette ébredt ref. testvéreket eltöltötte, fájdalomosan sóhajtunk fel, hol van még ettől a mi a hány annyifele húzó lelkeszi karunk, hol vanak ettől a mi lelkeszi értekezleteink, hol késik a mi Balthazarunk, aki a mi zászlónkat felemelné s oly bátorsággal s annyi energiával, mint ő, lobogtatná s mikor nyílnak meg a mi szíveink ama igazság befogadására, hogy az egyesülésben, az összetartásban van a mi erőnk, a mostani meg nem értésben, szét-huzásban a mi gyengeségünk.

Lukács.

II. Az „Országos Valláseggyenlőségi Szövetség“ alakuló közgyűlése.

Sűrű tömegektől feketételt szeptember hó 30-án délelőtt Pestvármegye viszontagságos, de dicsőséges multu székházának díszterme. Az „Országos Evang. Szövetség“, vagy később megállapított neve szerint az „Országos Valláseggyenlőségi Szövetség“ alakuló közgyűlésére jöttek fel közel s távolról számosan, hogy tanuságot tegyenek a magyar protestáns egyházak igazi s ma is élő ama nagy hagyományai mellett, amelyek szerint a nemzeti élet nyugalma és a protestáns jogok háborítatlan élvezete egymástól elválaszthatatlan. Főrendek, püspökök, törvényhozók, tudósok, történelmi nevek viselői mellett ott láttuk a

két egyház papságának igen-igen sok képviselőjét, buzgó világiakat, a karzaton a prot. hölgyközönség sok érdeklődő képviselőjét. Általában mindenféle igen megnyugtató, örvendetes benyomást keltett a szervezkedés külső képének kedvessége, szambeli sikere, az uralkodó lelkes hangulat, egymás megértése, a legjobbat kereső igyekezetnek föltétlen diadala.

Féltiz órákor nyitotta meg az ülést a szervezőbizottság elnöke, gr. Dégenfeld József tiszántúli ref. főgondnok, kinek oldalán az elnöki emelvényen ott láttuk Zsilinszky Mihály kerületi felügyelőt, Antal G., Baksay S., Eröss Lajos ref., Scholtz G. evang. püspököt, br. Radvánszkyt, Benedek Sándor közigazg. bírót, dr. Balthazár Dezső országos ref. lelk. egyesületi elnököt, stb., stb. — A jelenlevők sorából egyébként az alkalomhoz képest a következőket sikerült feljegyeznünk: Gróf Dégenfeld József, Zsilinszky Mihály, Antal Gábor, Baksay Sándor, Nagy Károly, Domahidy Elemér, Kiss József, Mozsony Sándor, Szemes László, György Endre, dr. Balthazár Dezső, Szabó Lajos (Hajdúhadház), Szondy Géza (Kisperecz), Domahidy István, Marjay Péter, id. Szekela Mihály, Tóth Kálmán esperes, Patay Károly esperes, Csekey Dávid ref. lelkész, Birtha József lévai ref. lelk., dr. Benedek Zsolt konv. fogalmazó, Bodnár Béla, Kádár Lajos ref. lelkész, Mocsy Mihály ref. lelkész, Seregély Béla ref. lelkész, Szalal István ref. lelkész, ifj. Virág József, Sógor Endre, Benke István, Rakos L. Miklós, Bacskay Sámuel, Bélavári Ferencz, Ádám Imre Kölked. Vékony Sándor Mezőtúr, Bokros Károly (Mezőtúr), Zoványi Jenő, Maksa József (Nagykapos), Czirok János (Aranyos), Vadon Béla (Derecske), Vadon Miklós Zsáka, dr. Dobray László (Karczag), Barsy Sándor (Bokod), dr. Nyitrai Pál (Karczag), Nádasdy József (Karczag), Kacsó Lajos (R.-Palota), Sárkány Lajos (F.-Ardó), Honétzy Pál (Martonháza), Szabó Károly (Sárközújlak), Lenárt József (Magya), Tóthfalusi József marosvásárhelyi lelkész, a „Vasárnap“ szerkesztője, Simon Gábor mohai lelkész, Ády Samu nyárádszentbenedeki lelkész, Simon Andor ref. lelkész, Tarpa, Pap Károly gondnok Tarpa, Lőrinczy István, Józán Miklós, Váry Albert, Lengyel József, Katona Ferencz, Kovács Lajos, Miskolczy László, Dávidházy János, Veress Bálint, Csuzi Sándor, Jávorj Nándor, Farkasdy Béla, Galambos László, Horváth Lajos, Adorján Lajos, Bálint Károly, Gersér Sándor, Szigethy Gyula, Balogh György (Bicske), Sarkadi N. István, Tóth Gábor ref. lelk. (Kisbábony), Visky Ferencz, ref. s. lelkész (Fábiánháza), Kiss Gyula, Medve Pál, Biró János, Ráczkevy Károly, Unghváry Gyula, Bódis Ferencz, Marjay Károly, Ács Lajos, Adorján Zoltán, dr. Gergely György, Várady Lajos, Garisik N., Sallay István (Császár, Komárom megye), Somogyi Kálmán, Domok Péter, Nagy Sándor (Mohi), Lenart Lajos (Kisujfalu), Móroczy Mihály (Ógyalla), Oswald Kálmán (Apáczaszakállas), Komjáthy Aladár (Tárkány), Pázmány Vincze (Nemesoroszi, Bars m.), Thury Zsigmond, Nagy László, Sinka Lajos (Szamoskrassó), Szöss Farkas, Révész Kálmán, Béke Károly, Karai Sándor, Bétek Lajos, Kiss Dániel, Nagy Dániel, Oláh Sándor, Borcsis József, Pinkóczy László, Kocsis Kálmán, Radványi Bertalan, Fábián Károly, Fülöp József, Posch Gusztáv, Bartha Dénes, Fodor Gyula, dr. Hajdik Béla, Jánosy Sándor, Schmidt Kálmán, Gyenge János, Szikszay Zoltán, Kálmán Lajos, dr. Kun Béla, Molnár Dénes, Kánya Kálmán, Janthó Sándor, Raffay Sándor, Eröss Lajos, Szabó Bertalan, Veress István, Kájel István aszói lelkész, Kájel Endre somogyendrői lelk., Kovács István a szolnoki ref. egyházmegye egyik

gondnoka, Veress Sándor zsigódi ref. lelk., Végh Géza ref. lelkész, Pólya Lajos, Nagy Sándor (Gyermely), Földváry László lelkész, Török Árpád ny. miniszter tanácsos, Benedek Sándor közigazgatási bíró, Szabó József lelkész, Takács Károly csikszertdai lelkész, Kiss Lajos ágfalvi ref. lelkész, Dávid József ref. lelkész, Hamar István, Szabó Lajos ref. lelkész, Püskösti István, Handtel Vilmos, Karácsony Imre, Győri János ref. lelk., Fazekas József ref. lelk., Papp József ref. lelkész, Koren Pál ev. lelkész, Szeőke József ref. lelk. Rácz Gyula ref. lelkész, dr. Lencz Géza ref. lelkész, Juhász László, Thaly István, Kardos János ref. lelk., Szóts Ákos ref. lelk., Czövek János ref. lelk., Hódossy Lajos ref. lelk., Volloucs Miklós ref. lelkész, Szarka Károly ref. lelkész, Farkas Geyza, Koehler Edinhard, dr. Kovách Ernő országgy. képviselő, br. Radvánszky Antal, Geduly Elek, Sztelho Gerő, Noszko István, Geduly Henrik, Händl Vilmos, Lukáts Gyula, Eperjesi jogakadémia: dr. Stibolt Ede, Dóczy Imre, Kulcsár Sándor, Szontagh Andor, Chriasztyély Gyula ev. lelk., Paulinyi Dániel (Garamszeg), Pálmay Lajos ev. lelkész (Győr), ifj. Rosenauer Lajos mérnök (Besztercebánya), Beke Kálmán ref. lelkész, Nagy Kálmán ref. lelkész, Nagy Kálmán ref. lelkész, Czinke István rimaszombati ref. lelkész, Konyáshy Gábor ungvári lelkész, Vadassy Pál esperes, Réz László rozsnói ref. lelkész, Benke István, Rácz Kálmán (Pápa), Simon Gábor ref. lelkész (Abafája), Tóth János ref. lelkész (Kunszentpéter) Szuhay Benedek (K. Kápolna), Soós János ref. lelkész (Zsigárd), Halász István atyeki ref. lelkész, Lévy Lajos ref. lelkész (Keresztur), Szabó Károly alsónyeki ref. lelkész, Kazay Géza, Szász András unitárius lelkész, Keresztesi Gyula magyarpéteri lelkész, Tóth Kálmán gardonyi lelk. Jakus Sándor a.-szováti lelkész, Bolla Pál inkei ref. lelkész, dr. Sárkány Lajos, Lészay Ferencz, Scholtz Gusztáv ev. püspök, Kocsis József ref. lelkész (Alsószőlős), Nagy Benő sámi s. lelk., Nagy Mihály ref. lelk., Falvay Antal polg. isk. tanár, a Luther-Társaság jegyzője.

Gróf Dégenfeld József elnöki megnyitójában utal va arra, hogy a tavasszal egy szűkebbkörű értekezlet a reakziós törekvésekkel szemben szükségét látta annak, hogy a vallásfelekezetek jogállásáról szabadelvűen, evangéliumi szellemben gondoskodók egy egyesületben tömörítenek, nem kívánja bővebben fejtegetni e szervezkedésnek napjainkban egyre jobban előtérbe nyomuló szükségét, csak jelenti, hogy a változott szellemben leendő társadalmi működés céljából élni hivatott szövetség tervezetét Antal Gábor és Zsilinszky Mihály megbízott társaival együtt elkészítette, azt a gyűlés folyamán befogja mutattatni s nagy örömmel állapítván meg azon tény, hogy már a megalakulás percében a két protestáns egyház ily számos jeles tagját üdvözölheti, Isten áldásának kívánatával a közgyűlést megnyitja.

Az élénk tetszéssel fogadott elnöki megnyitó után egymás nyomában állottak fel dr. Balthazár Dezső, hogy az „Országos Ref. Lelkészegyesület“ 1600 tagja részéről, Antal Gábor, hogy a dunántúli ref. egyházkerület, Baksay Sándor, hogy a dunamelléki ref. egyházkerület, Zsilinszky Mihály, hogy számos ág. h. ev. egyházközösség, egyházmegye és kerület, valamint egyesek részéről, Simkó Károly, hogy a ref. tanítók országos egyesülete, Józán M. hogy az unitáriusok részéről, Dóczy Imre, hogy az országos ref. tanáregyesület részéről jelentsék be a kibontott zászlóhoz való csatlakozást. A megalakulásnak ez a sikere látható lelkes hangulatot teremtett mindenekben és mi boldog

büszkeséggel jelenthetjük, hogy másfélévi szives küzdelmünk, a jódarabig csak önmagunk által képviselt eszme előhaladásának történetében a szeptember 30-ika a legfényesebb elégtételt szolgáltatja nekünk is ama felette örvendetes tényben, hogy e szövetség mindjárt megalakulása percében legalább 4000 tagot számlált.

Az ekként megalakult szövetség *alapszabályainak* tárgyalására került ekkor a sor.

Jelentősebb felszólalás csak egy hangzott el, a *György Endréé*, a ki a szövetség címében az »evang« helyett a »valláseggyenlőségi« kifejezést ajánlotta. Antal Gábor felszólalása után a közgyűlés tekintettel arra, hogy a 2-ik §-ban igaz igen helyesen körvonalozott célok szempontjából azért, mert az eredeti cím nem fedi azokat, a kik az evangélikus egyházak körén kívül állva, velünk mégis egy munkára egyesülnek, — elfogadta a javasolt módosítást — szerintünk is igen helyesen azért, mert habár az alapszabályokban kitűzött célok, elérésére másként, mint az evangélium szellemében, sikeresen fáradni nem lehet, de egyházpolitikai jellegű szövetség élére mégsem való az »evangélium« szent és érinthetlen neve.

Majd Geduly Henrik, Bódiss Ferencz, Kiss József, Dr. Kovács Ernő volt képviselő, Kovács József, s mások felszólalása után néhány §. módosításával véglegesen megállapították az alapszabályok s elhatározottak azoknak megerősítés céljából a miniszteriumhoz való felterjesztése. Következett a tisztikar megalakítása. Ideiglenesen a következőképp szervezték a tisztikart: *Elnök*: Gróf Dégenfeld József. *Alelnökök*: Antal Gábor és Zsilinszky Mihály. *Főtiszt*: Dr. Balthazár Dezső. *Ügyvezető tisztség*: Hamar István. *Jegyzők*: Nagy Károly és Geduly Henrik. *Pénztáros*: Szabó József. *Ellenőrök*: Mikolich K. és Szöts Farkas. *Igazgató választmány*: Baksay Sándor, Gyurácz Ferencz, Eröss Lajos, Scholcz Gusztáv püspökök, gróf Tisza István, br. Bánffy Dezső, Dóczy Imre, Simon Károly, Józán Miklós, Ferenczy József, dr. Tüdös István, Kiss József pápai esperes, dr. Szigethy Lajos, Koczián János, Szontágh Andor, dr. Meskó László, dr. Láng Lajos, Kenessy Béla, Laszkary Gyula, br. Rádvánszky Antal. 10 tag helye a belépni remélt más felekezetűekre való tekintettel egyelőre beföltetlen.

Az alakítás körüli fáradságokért a közgyűlés elnökének, az elnök pedig az összes felkaroló prot. egyházi sajtónak köszönetet mondva, lelkes buzdító szavakkal berekesztette az alakuló közgyűlést. — Nekünk pedig végtelen jólesett az a szinte ováció számba menő sok lelkes üdvözlés, a melyben lapunknak, mint olyannak volt része, a mely azok eddigi sikeréből magának az oroszán részt veheti ki.

Az elfogadott alapszabályok legfontosabb szakaszaiból közöljük a következőket:

Az Országos Valláseggyenlőségi Szövetség alapszabályai.

I.

A szövetség czime és székhelye, célja és munkaköre.

1. §. A szövetség címe: Országos valláseggyenlőségi szövetség. Székhelye: Budapest.

2. §. Az országos magyar valláseggyenlőségi szövetség célja: öntudatra ébreszteni s a társadalmi munka terén egyesíteni édes magyar hazánkban mindazon egyének és testületek munka erejét, akik felekezeti külömbiség nélkül felvilá-

gosodás terjesztése, a nemzet és a nép anyagi, szellemi és erkölcsi jólétének emelése, a józan vallásosság ápolása érdekében, az országos törvényekben kimondott és biztosított teljes lelkiismereti szabadság és a vallásfelekezetek közötti tökéletes jogegyenlőség és viszonyosság magas elvei alapján s azok megvalósítása végett, hasonló azonos gondolkodásu honfitársaikkal közremunkálni hajlandók.

3. §. Ezen célok elérésére a szövetség Budapesten állandó központot szervez, melynek feladata leendő a szövetség munkájának irányítása és vezetése, egyszersmind úgy a fővárosban, mint a vidéken, mindenütt, ahol annak társadalmi és személyi feltételei megvannak, helyi fiók szövetségeket állít fel, amelyek a rendelkezésükre álló anyagi és szellemi eszközök felhasználásával igyekeznek a szövetség célját, előadások és felolvasások tartása, társas összejövetelek rendezése, a tagok önképzése, fontosabb egyházi és társadalmi kérdések megbeszélése, emberbaráti intézetek létesítése, a hasonló szellemi és erkölcsi irányzatot szolgáló sajtó és társadalmi törekvések anyagi és szellemi támogatása által előmozdítani.

II.

A szövetség tagjai.

4. §. A szövetség tagja lehet felekezeti, társadalmi osztálykülömbőség nélkül minden nagykoru magyar állampolgár, vagy polgárnő, aki az általános felvilágosodás, a nemzeti szabadelvű haladás, a lelkiismeretszabadság és a felekezetek közötti teljes jogegyenlőség ügyét szolgálni és előmozdítani kívánja. Továbbá tagja lehet a szövetségnek minden olyan testület, amelyik a szövetség céljainak egyikét vagy másikat, részben vagy egészben, kisebb vagy nagyobb körben szolgálja.

A szövetség tagjai: vagy örökös tagok, vagy testületi tagok, vagy rendes tagok.

Örökös tag az, aki az egyesület központi pénztárába egyszer s mindenkorra legalább 50 korona tagsági díjat befizet.

Testületi tag minden olyan egyesület, amelyik a szövetségbe legalább 3 évre 10 korona évi tagsági díj fizetése kötelezettséggel belép. A testületi tagok az általuk kitűzött feladat jelentőségéhez és fontosságához képest önállóságuk megtartásával, mint szakosztályok illeszkedhetnek be a szövetség szervezetébe. Rendes tag az, aki magát 1 korona évi tagsági díj fizetésére legalább 3 évre kötelezi.

Az örökös tagoknak a szövetség központi választmányánál a tagsági díj beküldésével kell jelentkezni, ahol felvételükről részükre örökös tagsági oklevél állíttatik ki. A rendes tagok ha a központban jelentkeztek és vétettek fel, tagsági díjaikat ott, ha valamelyik fiók-szövetségnél jelentkeztek és vétettek fel, tagsági díjaikat ezeknél tartoznak fizetni.

A testületi tagok és a rendes tagok a központban, vagy a helyi fiók-szövetségek elnökségénél jelentkeznek, illetőleg az azok által kibocsátott taggyűjtő ivenek neveiket aláírják és a helyi választmány által tagoknak felvétetnek.

III.

A szövetség szervezete.

5. §. Az országos valláseggyenlőségi szövetség alapszervét a helyi fiók-szövetségek képezik.

Helyi fiók-szövetség alakulhat Magyarországon mindazon községeiben, ahol a szövetségbe való belépésre legalább 20 rendes tag jelentkezik.

A helyi fiók-szövetség önkormányzati szervezettel bír. Maga választja meg elnökét, alelnökét, jegyzőjét, pénztárnokát és a szükségszerű számú igazgató-választmányi tagjait. A fiók-szövetségek az országos evangéliumi szövetség i fiók-szövetsége cím alatt szervezkednek. Nagyobb helyeken több fiók-szövetség is szervezhető a társadalmi munka hatályosabbá tétele, vagy a tagok helyi igényeinek megfelelőbb kielégítése végett, amikor a czimben a helyi megkülönböztetés céljára, a helyi elnevezésen kívül, más alkalmas jelzők is veendőek fel; például i felsővárosi vagy gyárvárosi, utcai fiók-szövetség.

A fiók-szövetség munkarendjét a szövetség központi választmányától nyert utasítás figyelembe vételével maga állapítja meg, de legalább október hótól április hóig minden hónapban tartozik akár maga, akár más rokonzélu egyesülettel szövetkezve, a műveltség terjesztésére, az izlés nemesítésére, az erkölcsiség előmozdítására, a napirenden lévő egyházi és társadalmi kérdések, felmerült bajok, küszöbön álló társadalmi teendők felvilágosítására szolgáló, vagy nemesen szóragoztató olyan összejövetelt tartani, amelynek az összes tagok, azok családtagjai, esetleg azok meghívott vendégei is részt vehetnek.

A fiók-szövetségek összes bevételeik felét saját szükségleteik, vagy az általuk létesített közművelődési intézetek céljaira felhasználhatják, másik felét pedig félevenként utólag az országos szövetség központi pénztárához beszolgáltatják. A fiók-egyesületeknél, az esetleg alkalmazandó szolgáló teendői kivételével, minden más állással összekötött teendő ellátása tiszteletbeli és ingyenes.

6. §. Az országos valláseggyenlőségi szövetség központi szervei: az országos szövetségi elnökség, az országos szövetségi tisztviselők, a szövetségi igazgató választmány és az országos magyar valláseggyenlőségi szövetség közgyűlése.

7. §. Az országos valláseggyenlőségi szövetség közgyűlése három évről három évre, szavazással, 1 elnököt, 4 alelnököt, 30 igazgatósági tagot, egy főtitkárt, egy ügyvezető titkárt, két jegyzőt, egy pénztárnokot, két ellenőrt, két ügyészt választ. A tisztviselők állása általános szavazattöbbséggel tiszteletbeli és ingyenes, az ügyvezető titkár és pénztárnok kivételével, akik közül az első a szövetség vagyoni erejéhez képest az igazgatóság által megállapítandó évi fizetésben, az utóbbi méltányos tiszteletdíjban részesül. stb.

17. §. A szövetség közgyűlése évenként egyszer, rendszerint Budapesten tartatik.

A közgyűlésnek szavazattal bíró tagjai: a szövetség tisztviselői, az igazgató választmány tagjai, a fiók szövetségek elnökei, és a szövetség összes örökös és rendes tagjai. A közgyűlést az elnökség hívja össze az igazgató tanács által meghatározott határidőben és az igazgató vá-

lasztmány által megállapított tárgysorozattal. A közgyűlésen csak azon indítványok, javaslatok tárgyalhatók, amelyek oda az igazgatótanács útján, annak véleményével terjesztettek be.

A közgyűlés hatáskörébe tartoznak:

A) Az igazgató választmány évi jelentésének tárgyalása és azokra való határozat hozatala.

B) Az igazgató választmány vagy elnök útján előterjesztett önálló indítványok, javaslatok tárgyalása.

C) A szövetség évi költségvetésének és zárszámadásának tárgyalása.

D) A tisztviselők és igazgatóválasztmányi tagok választása.

18. §. A közgyűlés alkalmával mindenkor ünnepélyes nagy gyűlés is tartatik, amelyen a szövetség céljának megfelelőleg nyilvános előadások és felolvasások tartatnak, a szövetség által czélul kitűzött eszmék terjesztése és népszerűsítése végett. stb.

T Á R C A.

Gondolatok.

— Perczelné könyvéből. —

Felolvasások és közlemények a modern vallásbölcsezet és sociologia terén. Irta: Perczelné Kozma Flóra. Budapest. (»Pátria« irodalmi vállalat és nyomdai részvény-társaság.)

A jobb igazságra törekvő protestáns szellem, mely az erkölcsi szellemi szabadság jegyében indult világtörténelmi útjára, a minden emberbaráti, belmisionáló törekvés szülte rokonérzés s az eltérő felekezeti forma, igazságban is a lényegigazság összekapcsoló ereje megmagyarázza, hogy evangélikus lap hasábjain ismertetjük unitárius szerző művét. De tesszük ezt azért is, mert e műnek vezérgondolatjai az egyetemes socialis munkásságra ösztönző felhívásai, utmutatásai, de meg tudományos vallásbölcsezeti jellege nem felekezeti, hanem egyetemes emberi érdeket szolgálnak. S ha mi melegen szólunk róla, tesszük ezt a tudományos látkör iránti tiszteletből s a társadalom tudományi gondolatoknak, eszméknek minden helyes socialis érzékű lélekben meglévő rokonságából s a köteles propagálás s felsegélés céljából.

A kiváló unitárius írónőnek vallásbölcsezeti és sociologiai felolvasásait, cikkeit időrend s némileg tartalmi rokonság szerint csoportosítva foglalja magában a 372 8° oldalra terjedő kötet.

Erős unitárius önérzettel és szabadelvűséggel tárgyalja az unitarizmus társadalomirányító jelentőségét, szerepét, viszonyát és hivatását. Mély vallásbölcsezeti gondolatok, a szellemi szabadság iránti izzó lelkesedés, az unitarizmus vezéreszméinek a tételes valóságok tartalmával való szabatos szembeállításai, a polemikában nyugodt öntudat, az apológiában erős önérzet s a sociologia terén széles látkör és helyes belmisionáló érzék jellemzik e művet, tiszta tükre az egy mély hívő kedélynek, egy a krisztusi, általános emberszeretettől áthatott léleknek, kinek gondolatai e szeretetben hevülnek át s női lélek lehel reájuk finom szépérzékű valló csint, plastikus szépséget.

Szó van e műben a modern eszmék térfoglalásáról a hitélet terén, a protestáns unitárius szellem

nagy regeneratív erejéről, a nők socialis működési köréről s erkölcsi hatásáról, a művészet culturalis és socialis erejéről, az unitarius szellem befolyásáról a társadalmi és családi életre s érintkezéséről a modern phylosophia s a liberális protestantismus vezérszellemeivel. — Vallásbölcshészet, philosophia, culturrajz, társadalomtudomány és unitarius apologia egybeolvasztva.

Sorrend szerint első „Protestantizmus és unitarizmus“ című felolvasásában az unitarizmus helyzetét ismerteti vallásbölcshészetileg a hivatalos protestantizmussal szemben. Tisztult felfogással, több határozottsággal, mint tudományos alapossággal, de tiszteletreméltó vallás- és társadalombölcshészeti ismeret készlettel kezeli a protestantizmus vallásos eszméinek egyház és társadalom alkotó hatását. Egy magaslatra vezetnek e nemű felolvasásai, közleményei, honnan a szabad gondolkodás tagadhatatlanul protestáns elve mellett, a szellemi szabadság felsőségének és erejének tudatában bizonyos lojalitással világít be a hivatalos protestantizmus felekezetei s az unitarizmus közötti viszonyba s mitegy expiálódik abban a tudatban, hogy szabad gondolkodás kiemeli a felekezeti korlátokból a lelkeket s minden dogmatikus kényszer alól emancipálva egyesíti — a hittől áthatott, tiszta ész s a tiszta észről megvilágított hit kettős oltáránál s hogy az eszmei, lényegi protestantizmus s az unitarizmus között nincs ellentét.

(Folyt. köv.)

D. I.

BELÉLET.

Kérelem. Az »Ev. Órálló« t. olvasóit kérjük, hogy egy Eperjesen az elmúlt tanév végén oklevelet nyert s helyben lakó szerény és értelmes tanítójelöltet álláshoz segítsenek. Az illető özvegy napszámos anyjának legidősebb gyermeke, ki ezen kívül még hat gyermekről gondoskodni tartozik. Gyakoroljunk irgalmat! Csetnek, 1908. szept. 30. *Szontagh Andor*, gömöri egyhm. felügyelő. *Bartholomaidesz László* alesperes-lelkész.

Lelkészwálasztás. A kolozsvári evang. egyházközség második lelkészének Fábry Viktor, budapesti magyar káplánt választotta meg szept. 27-én.

Késmárkon Genersich Tivadar visszalépett.

Esküvő. A múlt hó 22-ikén vezette oltárhoz Bartos Pál, péteri-i ev. lelkész Dubovszky Irénkét Rákoskeresztúron. — Istennek áldása kísérje e szép frigyet.

Esperes-iktatás. A szepesi városi ev. esperesség szept. 28-án iktatta be a főesperességi székbe Leibicon Kübecher Albert eddigi alesperest Weber Samu utódjává. Alesperesnek egyhangulag Szontagh Sándor szepesváraljai lelkészt választották meg. — Az egész gyűlés és az utána következő bankett lelkes hangulatban folyt le. Jó benyomást tett, hogy az ebéden a kath. apátplébános Harencsár is részt vett és szép felköszöntőt is mondott.

Eljegyzés. Dr. Molnár János békéscsabai ügyvédjelölt eljegyezte Liffa János szemlaki ág. hitv. ev. lelkész leányát Margitot.

Felolvasás. Dr. Berzsenyi Jenő, a tolna-baranya-somogyi egyházmegye főjegyzője Budapesten f. 1908.

évi október hó 8-án este 6 órakor a Deák-téri ág. h. evang. iskola III. emeleti physikai tantermében „A protestantismus hanyatlása és ennek okai“ czímen felolvasást tart.

A budapesti főiskolák és egyetemek „Bethlen Gábor Kör“-e múlt hó 26-án tartotta meg alakuló közgyűlését. A nagybizottság tagjainak megválasztása után a tisztikar így alakult. Elnök lett egyhangu örömmel és lelkesedéssel Eöri Szabó Dezső. Alelnökök lettek Leffler Béla, Okos Gyula, Wágner Géza, Kalocsa István és Gáthy István. Főtítkárrá választott Sebestyén Béla. Títkárokká Gáspár Emilia és Némedy Endre. Főpénztáros lett Vajda Béla, pénztáros Tóth Károly. Főjegyző Mojtosovich Gabriella, jegyző Posztó Sándor. Főkönyvtáros Grünwald Margit, könyvtárosok Toperczer Valléria és Benkő Gyula. Háznagyok Hegedüs Imre, Thury Dénes és Kiss Róland. Eöri Szabó Dezső elnök ezután rövid programot adott, melyben a kitartó munkát jelölte meg a továbbfejlődés legbiztosabb bázisául. A közgyűlés legfontosabb határozata egy új zeneügyi albizottság szervezése volt. — A közgyűlés után ismerkedési vacsora volt Waschata és Diósi Józsefköruti vendéglőjében.

Halálozás. Vesszük és mély részvétellel adjuk a következő gyászjelentést: Az ökörtvélyesi ág. hitv. ev. gyülekezet a maga és a gyászoló család nevében mély fájdalommal jelenti szeretve tisztelt lelkésze, nagytiszteletű Tomka Károly urnak élete 68-ik évében hosszas betegeskedés után szeptember hó 30-án éjjeli 11 órakor szívszélhűdés következtében történt elhunytát. Az elhunyt 42 éven át volt hiv. gondozója nyájának és buzgó munkása egyházának, és épen beiktatása évfordulóján költözött el mennyei Urához. Áldás emlékének!

Templomszentelés. A Mátra alján, *Karam-Ságh* községében, lélekemelő ünnepe volt múlt vasárnap e vidék evang. híveinek. Templomot szenteltek, oltárt emeltek az Úr tiszteletére, hogy legyen helyük, a ho! a napi fáradoalmak után az élet nehéz küzdelmei közepette a mi hitvallásunk szokásai szerint emelkedhessenek Istenünkhöz, kérve az ő segedelmet, kegyelmét. Árva volt itt népünk mind mostanáig! Lelkét pap, tanító nem gondozta. S bizonyára így lett volna ez még soká, ha a vidék dúsgazdag birtokosnőjét, br. Prónay Róza urnót és Irma testvérét az árvaság meg nem indítja s arra nem készíti őket, hogy e nép lelki üdvének munkálását kezükbe vegyék. Az uradalom ősrégi kastélyában eleinte a nemes bárónó vallástanra, biblia-olvasásra s szent énekek gyakorlására gyűjtötte maga köré a község és környék evang. gyermekeit. E gyülekezethez lassanként a szülők és felnőttek is csatlakoztak, midőn evang. egyházunk s nemes és nagynevű családja azon elhatározásra jutott, hogy e vidék szórványos evangélikusainak saját kastélyában imaházat emeljenek. Méltó elhatározás a családnagy tradícióihoz s a nép örömtől repeső szívével és az igaz hála könnyével honorálta az Istennek tett szó magasztos tettet! — A vasárnap reggeli órákban 9 vidék falvaiból, pusztáiról, meg tanyáiról mintegy másfélszáz evang. hívő gyülekezett össze. Örömtől ragyogó arccal várták a percet, a midőn ünnepélyesen felszentelik az ő imaházukat. Megérkezett a dunáninnyi kerület nagyérdemű püspöke, dr. Baltik Frigyes, midőn Lamann György, budapesti deáktéri evang. tanító vezetése mellett felhangzott a hívők éneke: „Erős vár a mi Istenünk . . .“ A püspök gyönyörű beszédben méltatta a bárói család nemes elhatározá-

sát, midőn áldozatok árán is ez imaházat létesítette. Ismert ékes szólásával, gyönyörű gondolatokkal telt beszéddel adta át az imaházat rendeltetésének kérve Isten áldását e szent helyre és mindazokra, a kik itt keresik lelkük üdvét és itt emelkednek imában Isten zsámolyához. Isten tisztelet után a hívők nagy része az Úr asztalához járult, melylyel a szent actus véget ért. Az ünnepség fényét közéletünk több kitünőségének jelenléte emelte; ugyanis a felszentelésen megjeleniek: Br. Prónay Dezső egyetemes felügyelő, br. Prónay Gábor és családja, br. Podmaniczky Gyula és neje, meg br. Radvánszky Géza. A püspök intézkedésére havonta egyszer egy missionárius lelkész fog Karam-Sághon istentiszteletet tartani s ezzel kapcsolatosan az evang. gyermekeket a hitoktatásban is részesíteni. Legyen Isten áldása a bárónő e nemes tétén s adjon az Ég evang. Egyházunknak sok ily Istentől ihletett lelket, kik Isten országának munkálását mindenek fölé helyezik! A nemes tett mindenkor önmagában hordja jutalmát!!

PÁLYÁZATOK.

A gömői ágost. hitv. evang. egyházmegyébe kebelezett, s távozás folytán megüresedett *vizesréti* tót anyanyelvű egyház **lelkészi állomására** pályázat hirdettetik.

Ezen lelkészi állomás javadalmazása következő: 1. Kényelmes, szép lakás, kert. 2. Kézpénz, szántóföld, rét és palástdíjak jövedelme 1264 kor. 12 fill. azaz egyezer kétszáz hatvannégy korona és tizenkét fillér. 3. Állami kiegészítés 335 K. 88 fill. azaz háromszáz harminczöt korona és nyolczvannolcz fillér.

A lelkészválasztási szabályrendelet értelmében kellően felszerelt jelentkezések, alólirott főesperes hivatalnál, október 15-ig nyújtandók be.

Kelt Rozsnyón és Csetneken 1908. szept. 30.

Terray Gyula
főesperes. (2-1)

Szontagh Andor
egyházrn. felügyelő.

A lőcsei ág. hitv. ev. ker. egyházközség **hitoktató segédlelkészi állásra** pályázatot hirdet.

A megválasztandó hitoktató-segédlelkész teendőihez tartozik: a helybeli felsőbb tanintézetekben a lelkész ural megosztva a hitoktatást végezni, a téli hónapokban az ifjusági istentiszteletet vezetni, a tanulók templomlátogatását ellenőrizni, a vasárnap iskolát vezetni, minden negyedik vasárnap s ha több ünnepnap egymásután következik minden második ünnepnapon a szentbeszédet tartani, az ugynevezett teljes, fő- és csendes temetéseknel eljárni s általában a lelkészt betegség vagy másnemű hivatalos akadályoztatása esetén mind az anyaegyházban mind a szepesudvardi leánygyülekezetben bárminemű hitoktatási avagy lelkészi teendőkben helyettesíteni.

Ezen kötelezettséggel szemben állanak a következő járandóságok:

1. 1614 K. azaz Egyezerhatszázötvennégy korona törzsfizetés.

2. A Hermann Gusztáv és Okolicsányi-Zsedényi alapok kamataiból 186 korona.

3. Természetbeni lakás, mely áll 3 szoba és a szükséges mellékhelyiségekből, továbbá egy kis kertnek hasznélvezete és évenként 10 öl tüzifa, melynek

vágatási, fuvar és felapritási költségét azonban viselni tartozik.

4. A temetéseknel való közreműködésért megáilapított stolailetmények és pedig: teljes temetésért 4 K, főtemetésért 6 K és csendes temetésért 12 K. Ha egyházi teendőknél mint a lelkész helyettese jár el, az ez alkalommal befolyó stola és offertorium a lelkészt illeti.

5. Háromizben harmadévenként, mindenkor kétszáz koronát kitevő korpótlék.

6. Nyugdíjjogosultság.

Végül megjegyeztetik, hogy a hitoktatásért járó állami járulékok az egyházi pénztárba beszolgáltatandók s hogy a hitoktató-segédlelkész állása úgy a megválasztott által, valamint az egyházközség által hat hónapra felmondható.

Pályázók felhivatnak, hogy szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényüket, melyben a magyar és német nyelvben való tökéletes jártasságukon kívül lehetőleg a tót nyelvnek birását is kimutassák, legkésőbb f. é. október hó 24-éig e pályázatot kiíró egyházközség elnökségéhez beküldjék.

(2-1)

A barsi egyházmegyéhez tartozó *alsószelesényi* magyar-tót nyelvű egyház **rendes lelkészi állomásra** ezennel pályázat nyitattik.

Javadalmazás: 1. Három szobás lakás a szükséges gazdasági melléképületekkel. 2. Két kert (1 hold és 720 négyszögöl). 3. Kézpénzben: az egyházi pénztárból 478 korona 20 fillér, kongrua címén 1121 korona 80 fillér. 4. 15 kat. hold és 653 négyszögöl szántóföld és 964 négyszögöl rét. 5. Stólák.

Az aranyosmaróthi vallásoktatásért külön díj az államtól és a közalaphól.

A pályázati kérvények október hó 31-ig alulirott espereshez küldendők Körmöczbányára.

Körmöczbányán, 1908. október 5.

Kosztolányi Sándor,
ehm. felügy.

2-1.

Raab Károly,
esperes.

TANKÖNYVEK

ág. hitv. evang. iskolák számára, legnagyobb raktára.

Vallástani kézikönyvek

Adorján F., Bancsó A., Batizfalvy J., Blatniczky P., Bereczky S., György V., Kaczián J., Klaar F., Pálfy J., Schmidt K. J. és Zsilinszky M. szerzők népiskolai, illetve középiskolai hit-tankönyvei kiadóhivatala.

A hivatalos ev. népisk. tanterv részletes tankönyvjegyzékkel együtt ingyen küldetik meg.

Kókai Lajos protestáns irányu könyvkereskedése,

Budapest, IV. Károly-utca 1.

30-25